

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНЬСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
ректор ХГУ «НУА»
проф. Катерина АСТАХОВА
« ____ » _____ 2022 р.

«ПОГОДЖЕНО»
Проректор з
навчально-методичної роботи
проф. Катерина МИХАЙЛІВНА
« ____ » _____ 2022 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ**

для здобуття ступеня вищої освіти за іншою спеціальністю
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти
прийом на перший курс (зі скороченим строком навчання)

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
«Бізнес-економіка та її правове забезпечення»
спеціальності 051 Економіка**

(першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного іспиту розроблено для абітурієнтів, які мають диплом бакалавра, магістра або спеціаліста і беруть участь у конкурсному відборі для здобуття вищої освіти за іншою спеціальністю (прийом на перший курс зі скороченим строком навчання) за програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітня програма **«Бізнес-економіка та її правове забезпечення»** галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка».

Метою вступного випробування є виявлення рівня знань з основ економічної теорії та здатності до опанування освітньої програми на основі здобутих раніше компетентностей.

Загальні вимоги до рівня підготовки вступників. Вступник повинен:

- продемонструвати базові знання з економічної теорії;
- знати: базові економічні закони, принципи і категорії, основні складові функціонування економіки як системи.

Формою проведення фахового вступного іспиту є відповідь на три питання за вибором голови предметної комісії з переліку питань для співбесіди.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Суспільство і економіка. Предмет , цілі і завдання економічної теорії . Економічні ресурси та їх класифікація . Безмежність росту людських потреб і проблема вибору способів ефективного використання обмежених ресурсів . Визначення предмета економічної теорії . Мікро- , макро - , мега-економіка . Методологія економічної науки. Методи пізнання економічних процесів. Історичні школи економічної теорії. Сучасні напрямки економічної думки. Розвиток економічної думки в Україні.

Тема 2 . Суспільне виробництво. Значення виробництва в житті суспільства. Суспільне виробництво і його структура . Взаємозв'язок розвитку потреб і напрямків розвитку виробництва. Структура суспільного виробництва . Фактори виробництва. Продуктивні сили і виробничі відносини . Вирішальна роль людського фактора. Науково-технічний прогрес. Необхідність екологічного захисту суспільства. Крива виробничих можливостей . Альтернативна вартість . Проблеми оптимальної комбінації , взаємозамінності та ефективного використання факторів виробництва.

Продукт виробництва. Необхідний і додатковий продукт. Стадії руху суспільного продукту . Виробнича функція . Закон спадної продуктивності та зростання додаткових витрат. Ефективність виробництва та її показники .

Тема 3. Обмеженість ресурсів та економічна організація виробництва. Фактори та ресурси виробництва. Тенденції розвитку сучасного виробництва. Тенденція концентрації. Монополізація. Вертикальна інтеграція. Тенденція деконцентрації. Малий бізнес. Вертикальна дезінтеграція. Диверсифікація. Екстенсивний та інтенсивний тип розвитку. Піраміда Маслоу. Психологічний закон зростання потреб. Абсолютна та відносна обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей як економічна модель вибору в умовах обмеженості ресурсів.

Тема 4. Товар і гроші в ринковій економіці. Поняття товарного господарства . Умови перетворення натурального виробництва в товарне . Товар і його властивості; споживча вартість і вартість. Суспільний характер праці . Значення і проблеми поділу праці . Кооперація та інтеграція . Розвиток форм товарообігу . Грошова форма вартості . Гроші та їх еволюція . Сутність грошей , їх види та функції . Закони товарно -грошового обігу . Поняття грошової системи . Еволюція грошових відносин і поява нових видів платіжних засобів. Ефективність функціонування грошової системи країни.

Тема 5. Ринок : структура та інфраструктура. Економічні та соціальні умови формування та становлення ринку . Еволюція теоретичних поглядів на формування ринку . Негативні і позитивні елементи ринкових зв'язків і відносин. Модель кругообігу доходів , ресурсів і товарів. Функції ринку . Необхідність державного регулювання економіки . Зовнішні ефекти , суспільне благо . Структура ринку , види ринків та їх класифікація . Сегментація ринків з урахуванням географічних , демографічних , поведінкових факторів . Інфраструктура ринку . Біржа , банк , торгівля , комерція як елементи інфраструктури. Сутність економічних систем та принципи їх класифікації . Традиційна , адміністративно - командна , ринкова та змішана економіка . Використання світового досвіду при побудові ринкових відносин в Україні .

Тема 6. Попит і пропозиція в ринковій економіці. Ринковий механізм як взаємодія і взаємозв'язок елементів ринку: попиту, пропозиції та ціни. Кон'юнктура ринку. Поняття попиту і пропозиції. Закон і функція попиту. Вплив цінових і нецінових факторів на попит. Пропозиції та фактори його визначають. Функція пропозиції, її графічне зображення. Детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага і ціна рівноваги.

Тема 7. Аналіз поведінки споживача. Теорії споживчої поведінки. Раціональний споживчий вибір. Концепція еластичності. Коефіцієнт еластичності і його можливі значення. Вплив еластичності попиту на поведінку виробників. Еластичність по ціні та по доходу. Еластичність попиту та пропозиції.

.Фірма як основна структурна одиниця бізнесу. Теорії фірми. Поведінка фірми в умовах підвищеної невизначеності зовнішнього середовища. Ризик в бізнес-діяльності. Теорія управління фірмою - менеджмент. Маркетинг як інструмент успішної комерційної діяльності.

Тема 8. Витрати виробництва, ціна і прибуток. Витрати виробництва і необхідність їх мінімізації. Сутність і структура витрат. Класифікація витрат в сучасній економічній діяльності. Особливості динаміки постійних; змінних і середніх витрат у короткостроковому і довгостроковому періоді. Порівняння граничних витрат з граничним продуктом і граничним доходом. Втрати фірми від збільшення масштабів виробництва. Бухгалтерська та економічний прибуток. Нормальна прибуток і її трактування. Стратегії ціноутворення та визначення цін з використанням різних методик.

Тема 9. Ринок факторів виробництва. Виробничі ресурси: праця, капітал, земля, підприємницькі здібності. Їх комбінування і взаємозамінність. Формування попиту на виробничі ресурси і фактори, що його визначають. Трактування суті капіталу. Основний і оборотний капітал. Амортизація. Відсоток на капітал і суть процесу дисконтування. Ринок праці. Фактори, що обумовлюють попит і пропозицію праці. Ціна праці. Теорії та форми заробітної плати. Земля як фактор виробництва. Теорія ренти та її види. Розрахунок природної ціни землі. Теорія граничної продуктивності виробничих ресурсів. Граничний продукт і граничний дохід. Ціна виробничих ресурсів та рівні зарплати, відсотка, ренти, прибутку.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Предмет економічної теорії.
2. Економічні категорії та економічні закони.
3. Принципи та методи політекономічного аналізу.
4. Сутність і цілі суспільного виробництва.
5. Економічні ресурси, їх види.
6. Чинники виробництва, їх взаємодія.
7. Виробнича функція.
8. Продукт і стадії його руху.
9. Обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.
10. Економічні потреби, їх роль в розвитку суспільного виробництва.
11. Економічні інтереси: сутність, види.
12. Економічна ефективність та її показники. Соціальна ефективність.
13. Економічні системи, їх типи.
14. Власність як економічна і правова категорія.
15. Типи і види власності.

16. Форми суспільного виробництва.
17. Товарне виробництво: сутність і характерні риси.
18. Товар і його властивості.
19. Закон вартості і його функції.
20. Сутність і функції грошей.
21. Закон товарно-грошового обігу.
22. Інфляція: сутність, причини, форми прояву та соціально-економічні наслідки.
23. Ринок: сутність і функції.
24. Ринковий механізм: складові і дія.
25. Ринкова інфраструктура, її елементи.
26. Конкуренція: сутність, форми, види та соціально-економічні наслідки.
27. Домогосподарства як суб'єкти ринкових відносин.
28. Доходи домогосподарств та їх розподіл.
29. Альтернативні концепції капіталу в економічній науці.
30. Сутність, системи та форми зарплати.
31. Капітал і наймана праця. Робоча сила, її властивості.
32. Праця, її характер, види.
33. Витрати виробництва, їх різновиди.
34. Собівартість продукції і фактори її зниження.
35. Кругообіг капіталу, стадії та функціональні форми.
36. Ціна виробництва і утворення середньої норми прибутку.
37. Підприємництво, його трактування.
38. Підприємство: сутність, види, організаційні форми.
39. Основний та оборотний капітал підприємства.
40. Торговельний капітал, його сутність.
41. Торговельний прибуток: джерела і механізм утворення.
42. Форми торгівлі та їх еволюція.
43. Позичковий капітал: джерела і призначення в ринковій економіці.
44. Позичковий процент: його природа, фактори, які визначають його величину.
45. Кредит, його функції і форми.
46. Система аграрних відносин.
47. Земельна рента, її економічна природа та види.
48. Сутність і типи відтворення.
49. Суспільний продукт, його форми і структура.
50. Економічне зростання та його типи.
51. Природа і фази циклічних коливань економіки.
52. Національна економіка як продукт історичного розвитку, об'єктивні основи її формування та розвитку.
53. Національне багатство. Економічний потенціал.
54. Безробіття, типи і наслідки.
55. Роль інвестицій в економічному зростанні.
56. Циклічні коливання економіки. Фази циклу.
57. Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості.
58. Господарський механізм, його складові та функції.
59. Форми і методи державного регулювання економіки.

60. Механізм грошово-кредитного регулювання.
61. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.
62. Економічні аспекти глобальних проблем сучасності.
63. Сутність і форми міжнародного руху капіталу.
64. Міжнародні валютно-фінансові відносини.
65. Глобалізація, її сутність та види.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
2. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: «Знання», 2014. – 710 с.
3. Зайцев Ю.К, Москаленко О.М. Сучасна політична економія як теоретична основа економічного розвитку суспільства: у 2 кн. - Кн. I. Філософсько-методологічні засади архітекτονіки предмета сучасної політичної економії: монографія / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко. - Київ: КНЕУ, 2018. - 397, с.
4. Зайцев Ю. К., Москаленко О. М. Сучасна політична економія як теоретична основа економічного розвитку суспільства : у 2 кн. — Кн. II. Сучасна політична економія як методологічна парадигма економічної політики розвитку у глобалізованому суспільстві: монографія / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко. – Київ: КНЕУ, 2020. - 275 с
5. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. [Текст] : Навч.посіб. 2-ге вид. перероб.- та доп. / Мацелюх Н.П., Максименко І.А. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 382 с.
6. Мацелюх Н.П., Максименко І.А. Економічні теорії в системі наукових економічних знань [Текст] : Навчальний посібник / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, П.В. Круш, В.В. Мартиненко, М.М. Теліщук та ін. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 226 с.
7. Основи економічної теорії: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання (1 частина) / В.М. Лич, П.М. Куліков, А.В. Гольда, В.Д. Скиценко, Ю.О. Юрченко, О.О. Кацімон, М.М. Зінченко – К.: КНУБА, 2017. – 168с.
8. Основи економічної теорії: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання (2 частина) / В.М. Лич, П.М. Куліков, А.В. Гольда, В.Д. Скиценко, Ю.О. Юрченко, О.О. Кацімон, М.М. Зінченко – К.: КНУБА, 2017. – 160с.
9. Основи економічної теорії [Текст]: Навч. посіб. для студентів, які здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / О.А. Шевчук, Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко. - К. : Видавничий центр «Кафедра», 2017. – 220 с.
10. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. - К.: Знання-Прес, 2014.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Співбесіда оцінюється за 200-бальною шкалою
(де 100 балів – СКЛАВ) за наступними вимогами:

	Бали
Глибоке розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, розуміння моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. добра сформованість навичок усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки	170-200
Добре розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, розуміння моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.; добра сформованість навиків усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки	130-169
Задовільне розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, задовільне розуміння моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки; слабка сформованість навиків усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки	100-129
Фрагментарне розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, незадовільне розуміння моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки; фрагментарна сформованість навиків усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки	0-99